

I ara, què en farem del Fòrum?

Els cinc mesos que ha durat l'esdeveniment universal de les cultures han estat un parèntesi en les obres al barri del Besòs i de la Mina. Així doncs, i per a sorpresa de tots, el Fòrum no està acabat. Ara que ja s'hi ha posat punt i final, la ciutat torna a la quotidianitat i es continuen fent obres.

A partir d'aquesta setmana, el Fòrum Barcelona 2004 ja forma part del passat. Els treballadors s'han d'encarregar de desmuntar tots els elements efímers que l'ocupen i que es posaran a subhasta pública a finals de mes, perquè les grues i els picapedrers continuïn el treball que van haver de parar, precipitadament, per donar pas a grans personalitats polítiques i al públic –al principi més aviat poc– que teòricament es reunien per trobar les claus per crear un nou món.

Infraestructures del Llevant és l'empresa encarregada d'acabar i reformar el recinte per convertir, des dels propers mesos i fins l'estiu del 2005, el Fòrum en un espai públic i de gaudi gratuït per a la ciutadania. Els urbanistes municipals esperen que les instal·lacions s'integrin a la ciutat de la mateixa manera que ho van fer les de la Vila Olímpica, que van acollir els Jocs del 1992. Per això, realitzen un projecte amb l'Ajuntament de Sant Adrià per embellir també els barris de la Mina, la Catalana, el Maresme i el Besòs.

El Fòrum i la seva nova funció. La plaça del Fòrum, considerada un "edifici sense sostre" perquè disposa de tota una instal·lació tecnològica per sota del sòl, és la segona més gran del món, però encara li falten molts retocs i detalls perquè sigui tal i com la van projectar José Antonio Martínez Lapena i Elías Torres –precisament, van ser guardonats a la Biennal de Venècia d'enguany per aquest projecte.

Entre les obres que està previst que s'hi facin destaca la instal·lació d'una nova

placa fotovoltaica, el desmantellament de la khaima, acabar de cobrir la planta de la depuradora, canviar el paviment del parc dels auditoris –danyat pel pas del tren que ha portat als visitants d'una banda a l'altra del recinte–, així com la col·locació de diferents estructures per donar ombra als vianants –després de passar un estiu sense cap zona per resguardar-se del sol.

Aquest espai, com va anunciar l'alcalde de Barcelona, Joan Clos, es convertirà en "una plaça oberta al públic i sense tanques" on a partir de la primavera que ve se celebraran actes que es fan a la ciutat "passats en calçador". Entre les activitats de gran format previstes hi ha la Fira d'Abril, el festival de música avançada i art multimèdia Sònar, fires de llibres, el Primavera Sound, el Barcelona Acció Musical (BAM) de la Mercè, la fira de l'automòbil i, evidentment, tot allò que li vingui de gust al ciutadà disposat a baixar a la parada de metro de la línia groga del Maresme o a desplaçar-s'hi amb el Trambesòs. De ben segur, però, que l'empresa Barcelona Servei Municipal –la mateixa que gestiona el Tibidabo–, a la qual l'Ajuntament ha cedit aquest espai perquè s'encarregui d'organitzar els espectacles, no ho ha previst entre les activitats que s'hi poden fer, però els col·lectius de festes *raves* –que se solen celebrar a la muntanya o a la platja– ja hi deuen haver programat una nit de música electrònica amb centenars de persones.

Per altra banda, el port serà explotat per l'empresa Marina Premià. I s'hi instal·laran pantallans i els accessoris necessaris perquè rebi vaixells a finals de febrer de l'any 2005.

Dues imatges aèries de les instal·lacions del Fòrum Universal de les Cultures: a l'esquerra, un dels 141 dies que ha estat obert al públic, i, a la dreta, durant les obres que el van configurar. Unes obres que ara es reprendran per enllestir del tot aquesta nova part de Barcelona.

Per a l'edifici Fòrum, després dels diferents problemes estructurals que ha patit aquest emblemàtic triangle blau per culpa d'una construcció i posada en funcionament tan precipitada, està previst que es canviï el material ignífug, que funciona com a revestiment de les bigues de ferro, que s'ha després en diverses ocasions. L'auditori d'aquest edifici serà utilitzat per l'empresa francesa Generale Location, que disposa també de la concessió per trenta anys del Centre de Congressos, que precisament està unit mitjançant un carrer subterrani al triangle blau. Entre el 2 i el 4 de novembre s'hi celebrarà el primer congrés.

El futur de les exposicions. El recinte del Fòrum ha acollit un total de cinc exposicions permanents i el futur de cadascuna d'elles és diferent segons el cas.

La mostra dels guerrers de Xi'an anirà, cedida per l'organització, a una sala d'exposicions de Madrid. Amb aquesta cessió, el Fòrum podrà disposar d'uns quants ingressos més i les escultures dels guerrers més visitats i coneguts del món viatjaran també a la capital estatal. Això sí, posteriorment i de manera definitiva –tret que se'ls programi un altre *tour* per occident–, els de Xi'an se'n tornaran als seus orígens a complir la funció per la qual es van crear: preservar les tombes de les dinasties Qin i Han.

“Ciutats cantonades” serà potser la mostra més efímera de l'espai. L'exposició presentava un gran nombre de maquetes de diferents ciutats d'arreu del món, amb les quals s'intentava explicar els diversos models de ciutats i les característiques urbanístiques de les principals capitals del Planeta. Les maquetes de Nova York, Tòquio o Mèxic DF tornaran a casa, un cop desmantellat l'espai expositiu. D'altra banda, les que servien per a il·lustrar diferents espais de la ciutat de Barcelona es posaran a subhasta pública, de la mateixa manera que un gran nombre d'objectes utilitzats al llarg de tot el Fòrum, com ordinadors, taules, bars, la khaima, la bola del món aquàtica i, fins i tot, les papereres.

La mostra que no es mourà del recinte ni un centímetre és “Barcelona progrés”, que mantindrà la seva ubicació: l'edifici Fòrum, que és conegut pels despreniments del material que revesteix l'edifici, motiu pel qual es va haver de tancar durant una setmana. I, finalment, les dues exposicions que canviaran de sales però no de ciutat són “Veus” i “Habitar el món”. Està previst que, en els propers mesos, aquestes exposicions s'instal·lin en diferents centres de la mateixa ciutat.

“L'arquitectura de la indiferència”. En un congrés d'arquitectes de la Universitat Politècnica de Catalunya, a finals del mes de juny, l'espai del Fòrum

va ser jutjat com una mostra d'“arquitectura de la indiferència”, perquè no tenia en compte l'entorn on s'havia construït. També van ser contundents les crítiques que va fer l'arquitecte Oriol Bohigas en la sessió inaugural del diàleg del fòrum “Ciutat i ciutadans del segle XXI”, en el qual va expressar la seva visió sobre l'arquitectura del recinte considerant-lo com “un projecte tancat i desajustat de grans gratacels”. Així mateix, l'arquitecte català es va mostrar escèptic davant els usos que es faran del recinte un cop acabat l'esdeveniment. Per la seva banda, i també en el marc del Fòrum, Jean-Louis Cohen, director tècnic d'Espai Urbà, va lamentar la tendència de Barcelona de “col·leccionar edificis de firma però fora de context”, referint-se a les últimes adquisicions arquitectòniques de la ciutat.

Per sobre de l'allau de crítiques que ha rebut –més enllà dels aspectes arquitectònics–, el Fòrum, o el que ens en queda, té ara un nou repte: obrir-se a la ciutat després de 141 dies d'activitats –a porta tancada– per les quals el ciutadà o turista ha hagut d'abonar uns vint euros per l'entrada d'un sol dia. A l'estiu del 2005, quan les instal·lacions estiguin acabades, s'hi podrà accedir gratuïtament. Serà el moment d'avaluar si de debò Barcelona ha guanyat un nou espai ciutadà i si la gent accedirà en massa al recinte del Besòs.

Aina Mercader